

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken Oktober 27 - dik napján, 1815 - dik esztendőben.

B é t s.

Felséges Urunknak a' Tyrolisi Státur-
sokban való útazásáról, és az oda való lak-
osoknak kibeszélhetetlen örömről, lát-
ván azt, hogy Uralkodó Fejedelmeknek
szemléléséhez és tiszteletéhez nélkül is sze-
rentséjek vagyon, következő tudósítá-
sokat olvasunk. 1. *Bregensből* és *Vorarl-
bergből* Oktober 14 - ikén: „Mai napon reg-
geli 10 órakor, a' mi legkegyelmesebb
Uralkodó Fejedelmünk és Királyunk *I. Fe-
rentz* a' lakosoknak kibeszélhetetlen örö-
mök közt hozzánk érkezett. Mi Vorarlber-
giek egészen ujja születünk, látván, hogy
a' mi régi kívánságunk bétellyesedett. Ma
Feldkirchenbe fog Eő Felsége északáramen-
ni, holnap *Bludensbe*, holnap utánn *Land-
eckbe*. Mindenütt, a' hol Eő Cs. Kir.
Felsége megfordul, örömkialtás hallatik.
A' jó szívü Tyrolisiak, a' kik eleitől fogva
tántorithatatlan hívséggel viseltettek a' Feis.
Austriai Ház eránt, egyik tartományból a'
másikba vándorlanak, sőt a' legtávolabb
fekvő helységekben is öszve gyűlnek ke-
gyelmes Fejedelmeknek szemlélésére. Azon
jó indulatról, melly minden Tyrolisiákat
lelkosit, következőképen azt mondhatjuk,
hogy a' melly indulattal a' Tyrolisi lako-
sok Eő Felségéhez viseltetnek, ugyan azon
indulattal és kegyelmes hajlandósággal vi-

seltetik Eő Felsége az ő Tyrolisi hiv job-
bágyaihoz.

A' későbbi tudósítások szerint Eő Cs.
és Ap. Kir. Felsége Oktober 20 - ikán dél-
után 3 órakor *Insbruckba* érkezett, 's ott
rendkívül való örömmel és tisztelettel fo-
gadtatott. Azon város kőfalai eleibe érkez-
vén Eő Felsége a' körül belől fekvő hegyek-
re vonatott ágyúk durrogtak, a' tornyok-
ban lévő harangok zúgtak, és a' lakosoknak
örvendező kiáltásokat követték. A' Fels.
Császárné Oktober 23 - dik napjára váratott
oda:

Spanyol Ország.

Azoknak, a' kik a' múlt két esztendő-
ben a' közönséges ujságleveleket szorgal-
matosan olvasták, frís emlékezetekben le-
het, hogy *Bonaparté, IV. Károly* Spanyol
királyt országától megfosztván, annak első
szülött fiát az *Asturiai* herceget *Ferdinan-
dót* ültette az uralkodó királyi székbe. Azon
idő alatt, mellyben *Bonaparte József* ural-
kodott Spanyol Országban, azok a' hiv
Spanyol urak, és tisztek, a' kik az ural-
kodó háztól elhajlani nem akartak, külö-
nös gyűlést tartván, uj constitutiót tsinal-
tak, 's a' szerint kormányozták az orszá-
got; ezek az emberek *Corteseknek* nevez-
tetnek a' Spanyol kronikákban.

A' *Madridi* udvari ujságleveleknek 27 -
dik Sep. darabjában azt mondja Gen. *Porti-
ernek* vétkes szándékáról, hogy ő a' *Corun-*

nai őrszeregeket elszábitotta, az ő törvényes és rendes előjárók ellen felingerlette, a' kik az előttünk ésmeretes *Corteseknek* constitutiójokat kihirdették, és a' magok kormányozókat és fővigyazókat a' nélkül, hogy a' nép az ő vétkes tselekedetekben részesült, fogságra hányták. Hogy a' maga gonosz feltételét eszközölhesse *Porlier* sok hirdetményeket adottki, a' mellyeknek mindazáltal a' nép szívében semmi fogantjok nem volt, és noha néhány zabolátlan indulatú bitaug lakosok zenebonáskodni kezdettek, mindazáltal annak kevés követői voltak, a' mint ezt *Don Pedro Cavallos* hivatal szerint való tudósításából olvashatjuk. Ez a' derék, jó szívu *Corunnai* főigazgató első levelében ezt írja: „A' nép hívségéről, és tsendes maga viseletéről meg lévén győzöttetve, azt írbatom, hogy azok a' kegyetlen feltételek, mellyekkel *Don Juan Diaz Porlier* a' népet eltántorítani igyekezett, szerentsésen megoltattak. *Don Juan* kevesed magával, a' kikiről ő ügygondolkozott vala, hogy azok nékie hívségesek, ezen holnap 21-dik napját követett éjjel egynéhány ágyúval *Santiago* ellen ment, a' honnan én olly tudósítást vettem, hogy őtet az ő hadi népének nagyobb része elhagyta, és őtet a' *Don Pedro d' Avalos* kormányozása alatt lévő hadi nép nagyon megverte.“

„Ennek a' történetnek meghallására, a' *Corunnai* őrszetben lévő hadiseregek onnan kimentek, és a' nép haragjától félvén elfutottak, s elrejtettek. Azt merem Excellentiádnak mondani, hogy én legnagyobb örömmel szemlélttem és tapasztaltam, melly nagy tisztelettel és szívesseggel viseltesse nek minden rendbeli előjárók és tisztviselők az ő kegyelmes uralkodó Fejedelmekhez. — Kélt *Corunna*ban September 23-ik napján.

A' második levél ezekből áll:

Kegyelmes Uram! Én a' kurint 12-ed fél óráig megtartóztattam, hogy a' szerint a' Generális Kapitány megszabadulásáról a' jó rendnek helyreállításáról, és

Porlier hazaárúlónak, s az ő tzimborás társainak megfogattatásáról Excellentiádat tökéletesen tudósíthassam.“

Ez a' pártos ember (*Porlier*) a' magános tudósítások szerint egy faluban *Santiago* városához két mértföldre, a' hol ő maga magát kiakarta nyugodni megfogattatott, és a' Gallitai regiment Obersterének kezébe adatott.

A' *Madridi* hivatal szerint való újság-levelek 20-dik darabjában olvassuk, hogy ottan az Indiai Tauáts eltöröltetett, és azon dolgok, a' mellyeket ekkor ez a' tanás folytatott, az igasságra, hadi és tengeri dolgokra, és a' finacziára ügyelő ministerekre bizattattak

Továbbá a' feljebb említett udvari újságban ezen hivatal szerint való zikkelyt is olvassuk: „Alig kezdettek a' derék és hívséges Spanyol hadi seregek a' tusakodásainak ditsósséges következéseikkel élni, a' midőn ők a' hazájoknak függetlenségét visszaállítatottnak, és az ő szeretett Fejedelmeket a' maga ősi királyi székébe visszahelybeizetettnek lenni látták, s már ismét, az Európa háborítójának a' száraz földre való visszajövelele, kénszerítette őket, minden Európai hatalmasságokkal ujonnan a' fegyverhez nyúlni, a' kiknek szükségképpen azon kellett lenni, hogy az *Egyenlenségnek* azon *Géniusát* semmivé tegyék, a' ki a' maga alkotmánya mellett ellensége volt minden közönséges rendnek. A' mi árnádáink, minekutánna azon határookra kiállottak volna, a' mellyeken magokat ditsósséggal megtetézték vala, nyughatatlansággal várták azon idő pontját, a' mellyben újabb borostyánykoszorúkat fűzhessenek magoknak: de a' szerentsés és váratlan történetek kevés óráknak lefolyása alatt, és a' szövetséges hatalmasságoknak egyetlenegetsapások által, véget vetettek egy olly viaskodásnak, a' melly bár millyen nagyok voltak is a' szövetséges hatalmasságoknak hadi készülleteik, és hadi erejek, még is miudazáltal, hosszabb ideig tartandónak lenni

látatott. 'S így már azon kohlások, melyek által Európának tsendessége veszedelmekben forgott, semmivé tétettek.

„Azon jó gondolkozás, mely a' déli Francia országban uralkodik, és azon természetij hajlandóság, a' mely nem engedte, hogy a' Felsőes Fejedelmünk Fels. Bátyának Státusaira valamely különben elkerülhető terhek háríttassanak, egyedül akadályoztatta meg, hogy a' Spanyol országai hadi népek nem ugyan azon időben, a' mikor a' más szövetséges armádák bementek Francia országba, minekutánna már a' Fels. 18-dik Lajos Királynak a' maga ősi királyi székebe való visszahelyeztetése ment volna tökéletességre. Néhány egyes békételenségek, melyek az oltától fogva némely határokon fekvő városokban támadtanak vala, a' jó polgároknak nyughatatlanságok, és az attól való félelmek, hogy az országhól hadi seregek fognak ezen tartományokba küldtetni, a' melyekben a' Spanyol hadi seregekre semmi szükség lenni nem látatott, arra határozták ezen utolsó hadi seregeket, hogy a' *Piræneus* hegyeken által mennyenek; de ezek az ő tanuló helyeikre mindjárt visszatértek, mihelyest ezen körülállások elenyésztek, és 's annak a' szoros fenytéknek emlékeztét, melyre Francia országban alkalmatlanságot szolgáltatnak, hagyják hátra. Azt az ország lakosai kéntelenek voltak megvallani; meg is valják azt, hogy ha Európa a' Spanyoloknak vitéz tetteiket bámúlva tsudálja, a' melyek által a' függetlenségnek azon nagy alkotmánya megerősítetett. Francia ország a' nem régiben szerzett tapasztalásai után, nem kevésbé kéntelen megvallani, hogy a' mi katonáink minden hadi virtusaikkal, azt a' nagy lelküséget is kaptak öszve, a' mely minden megbántódásaikat vélek elfelejteti. A' Király, a' ki szerentsésnek tartja magát lenni, hogy neki olly a' maga nevének viselésére méltó armádája, és olly generálisai vagynak, a' kik azt a' jó indulatot, mely azon ar-

mádát lelkesíti, még inkább nevelni tudják, a' maga első Státustitoknokjának *Don Pedro Cevallos* Eő Excellentiájának megparantsolja, hogy minden fővezérekhez követezendő foglalatu irásokat küldjön:

„Az armáda jobb és bal szárnyának fővezérjeihez.“

„Kegyelmes Uram! A' király örömmel által látta azon levelezésből, melyben az Ur én velem állott, a' hadi seregeinek engedelmességeket és jó magok viseleteket; a' tiszteknak és a' katonáknak azon nagy lelküségek, a' melyet a' Franciaák részéről tapasztalt megbántódásaikat látattak elfelejteni tsak azért, hogy a' világnak megmutassák, hogy ők a' boszszuáltásnak indulatját is, a' mely most is Francia országban annyi sok szenvedéseket szül, magokban meg tudják fojtani, ezen nagy lelküség a' Fels. Király szemei előtt a' legnemesebb, a' legditsóssegebb, és azért a' Spanyol nemzethez legillendőbb.“

„A' mi Felsőes Királyunk igasság szeretőségétől, és a' szövetségheli lekötelezetéseinek lelkiesméretes bétellyesítésétől mélyen megilletődve lévén, és méltán kevélykedvén azzal, hogy olly hadi seregeket vezérel, kik mindenkor készek a' betsületnek szözetjét követni, a' mondásainak ilendő méltóságával, a' józan okosság princípiumainak hathatóságát is kaptak az Ur öszve a' Francia előjárókkal munkába vett alkudozásaiban. *Europa* megmenekedett az eddig volt eltsábittatásától, és jövendőre nézve azon boszszantó vélekedése elenyészett, melyben azt ítélte, hogy *Spanyol* országnak semmi egyéb hadi ereje nintsen, tsak azon regulátlan és zabolátlan *Guerillások*. Az Urnak a' Francia földön való jelenléte tökéletességre vitte azt a' szerentsés változást. Mivelhogy mind ezek a' hasznok az Excellentiád buzgóságának, talentomainak, hathatós iparkodásának, alhatatosságának, böltsességének, és megtanoríthatatlan hívségének resultátumai; azon okból a' Király, a' ki ennyi fényes tulaj-

bonságokat megbetsülni tud, parantsolta nekem, hogy ezeket, az Urnak és a Generaistájának, valamint a haditiszteknek, és az Ur vezérlése alatt lévő katonáknak örömére, és megnyugtatóására, írjam meg az Urnak. Részemről pediglen magamat szerentsésnek tartom, hogy a Király ezen kegyelmes meghatározását az Urnak tudtára adhatom. Az Isten éltesse számos esztendőig Excellentiádat. Költ *Madridban* September 13-dik napján, 1815.“

September 27-dik napján egy rendelés adatott ki az ugy nevezett *királyi házi és udvari Törvényszék* részéről, melly szerint minden ember, a kinek kezébe a *Portier* proclamatiojának vagy egy nyomtatványa jutott, azt 24 óra alatt a város azon része prefektusának, mellyben kiki lakik, által adni köteleztetik, különben mint a pártos írásoknak eltitkolója törvény szerint, sőt ha a könnyülállások ugy hozzák magokkal halállal is, meg fog büntettetni.

Francia Ország.

Ezen most folyó holnapnak 13-dik napján tartotta a *Deputátusok Kamarája* a maga első ülését, *Lainé* urnak, kit a Király azon Kamaráinak előlülőjévé nevezett, előlülése alatt. Ez az új előlülő következő beszédet mondott azon alkalmatossággal: „Uraim! A Franciaáknak mostani érzéseik, azok az érzéseik, a mellyek az ő minden elmebeli tehetségeiket lenyomják, engem is a háládatosságomnak kinyilatkoztatását elhalgatni kényszerítenek. Legalább is akadályoztatnak engemet abban, hogy az Uraknak, az erántam mutatott bizodalmat, kötelességem szerint megköszönhessem. Uraim! kinek is csak eszébe juthatna másról gondolkozni, mást valamit kívánni, mint sem hogy azt a szerentsétlenséget enyhíthesse, melly csak nem nyolcz holnapoktól fogva Francia országot és a Királyt nyomja? Nékünk nagy reménységünk van ahhoz, hogy ezen télt elérjük; ezen reménységünknek kútfeje az, hogy mindenek közakarattal és minden erejek-

kel a Státus javát előmozdítani igyekeznek. Minekutánna az egész törvényhozó kar a szent esküvését e helyben letette, reménylhetjük, hogy a nagy politika kérdésekről való tanátskozások a constitutionalis aktának segedelmével, melly által annyi különböző vélekedések megegyeztetnek, s annyi különböző kívánságok megnyugtattatnak, elvégződni fognak. Feleljünk meg, Uraim, azon reménységeknek, mellyeket a Haza mi bennünk helybeztet, bár melly nagyok légyenek annak szomorúterhei. Vegyük ki magunknak ezen visszontagságnak okaiból az igazság kiszolgáltatására és a magunkviseelésünkre szolgáló tanúságokat. Mutassuk meg a nemzetnek azon példaadás által, mellyet ő vár tőlünk, mint a maga képviselőitől, hogy a közös szerentsétlenség a sziveket egyesíti, a gondolkozás inödját felsőbb poltzra emeli, és így nem sokára minden Frantziák megfogják mutatni, hogy az ő tehetségekben áll, magok magokon is győzedelmeskedni, a melly győzedelmek annál ditsősségesebb fognak lenni, minthogy embereket meg nem szomorítanak.“

Bizzuk, Uraim, bizzuk az Istenre, ki e népre nyomorúságokat bocsát, hogy a Királyokat csak ő ítéljemeg; de a miénknek szolgáltatassuk mind azon hathatós eszközöket, a mellyekre néki szüksége van ahhoz, hogy az egyenetlenséget eltörölje, hogy *Frantzia* országnak tiszteletet, és a közönséges szabadságnak oltalmat szerezessen.“

Ez a beszéd legnagyobb tapsolással fogadtatott; s annak kinyomattatása meghatározottatott.

A *Pairek Kamarája* az e folyó holnap 13-dik napján tartott ülésében az arra nevezett kommissiótól, eleibe terjesztett a Királyhoz szőlő köszönő írást elfogadta, valamelly kevés abban tétetendő változásokkal. Az ezen köszönő írás felől való tudósítást, mellyet, mint mondják, e holnap 15-dikén, egy sorsvonás által választott és

20 tagokból álló deputatio által a Királynak akartak küldeni, *de la Voguyon* herczeg készítette.

A *Dijoni e'* folyó holnap 10-ik napján költ tudósítások szerint az ottan táborban állott hadi népek készültek a' határok felé marsirozni. Tsak maga az *Auxonne* városa a' folyó holnap 16-dik napjáig 60,140 emberportiókat, 33,870 zab portiókat, és 23,640 széna portiókat adott. Eő Austriai Császári Eelsége vasárnap, ugy-miut Oct. 8-án, az elutazása előtt, Eő Kir. Herczegségétől a' Koronaörököستől; és a' Főherczegektől kísértetvén, a' Praefectúra házatól gyalog ment a' templomba. Az utazó szekerei templom előtt való piatzon várakoztak. Ki jövén a' templomból még nevezetes summa pénzt osztatottki az oda gyülekezett szegényeknek Eő Felsége 's az után oda hagyta *Dijont* minden lakosoknak legbuzgóbb áldáskívánásaik között, kik Eő Felségének az Eő elsőbbi *Dijonban* való mulatásakor is az Eő Felségéhez való szereteteknek és mélységes tiszteleteknek minden hitelhető jeleit adták vala.

A' Maas-Departementnek déli környékén, a' *Párisi* közönséges levelek szerint, e' folyó holnap 12-dikétől 17-dik napjáig, az Austriai hadi seregeknek Hertzeg *Lichtenstein Moritz* vezérlése alatt lévő tsapatja akart marsirozni. A' Pruszzsiai királyi őrzősereg ugyan ezen Departement északi táján megyen hazafelé.

A' *Párisi* közönséges újságlevelek azt állatják, hogy minden Pruszzsus hadi seregek a' folyó holnap 21-dik napjáig *Párisból* elmarsiroztak volna; és tsak az Anglus, avagy az Anglia ország szolgálatjában álló seregek Lord *Wellington* vezérlése alatt maradtak volna meg *Páris* városában 's annak környékén.

Egy a' Franciaia országban lévő Pruszzsiai armádnál kiadatott napi parantsolat-hoz képest, a' közelebb mult Augustus 1-napjától kezdve tökéletes zsolfizetés fog a' nevezett Pruszzsiai katonaságnak adattatni.

Egy Pruszzsusnak *Rennesben* a' közelebb mult September 14-dik napján írt levelében következő dolgok foglaltatnak: „A *Bretagneben* felállított egy nevezett királyi korpusokkal mi jó egyességben élünk. A' Franciaia Generális, a' ki a' *Vannes* mellett lévő 's mint mondják 20,000 főből álló korpuszt vezérli, maga eljött ide, és a' *Tauntzien* Generált a' most megnevezett városba meg hivta látogatás végett. Általában valamit a' gyakran történt gyilkolásokról, méregitalokról, 's a' t. híreltek, a' nagy részint mind hamis. A' mi korpusunk (a' 6-dik) p. o, tsak egy vasas katonát vesztettel, a' ki egy faluban *Alençon* mellett agyon lövetett. Ugyan azon tövés más kettőt is megsebesített vala.“

A' *Memorial Bordelais* tizmű közönséges újságlevelekben ilyen megjegyzésre méltó tikkely találatik, a' *de Grammont* nevű herczegről, a' ki a' 11-dik (*Bordeauxi*) katonasoztálynak Gubernátora: „Az Eő királyi Felségétől a' 11-dik katonasoztálynak Igáztatójává kinevezetett *Grammonti* herczeg a' *Bordeauxi* lakosoknak szereteteket és tiszteleteket már is nagy mértékben bírja. A' *Grammonti* herczeg a' *XVIII-dik Lajost* el nem bagyta soha; ő jelen volt *Dillingenben* Eő Felségénél, a' midőn egy gonosz, a' Franciaia országai tyranusoktól a' végre fogadott, gyilkos, ezen monarchát megakarta az életétől fosztani, a' kit az Isteni gondviselés megtartott a' végre, hogy ő egykor a' mi *Európával* való megbékélésünknek eszközévé legyen. Ezen az Olvasóink közül sokaknak esméretlen történetnek közelebbi környüállásai a' következők: *XVIII-dik Lajos* Julius 19-ik napján 1795 esztendőben *Dillingenben* egy német országai kis városkában lévén, azon nap dél után sokat dolgozott, estve felé pedig a' lakó szobájának ablakára támaszkodott vala; a' *Grammont*, és *Fleury* herczegek voltak Eő Felsége mellett; az *Avaray* herczeg akkor más szobába ment volt; az a' király szobájában égő gyertyáknak világa a'

fejét láthatóvá tette; allig mult el 10 szempillantat, hogy egy általelleniben lévő sejtét holthajtásból lövés esett. A' golyóbis a' feje tetején találta Eő Felségét. Az arra tett hirtelen mozdulására, a' Grammonti herczeg nagyot felkiáltott; a' Fleury és d'Avaray herczegek is oda futottanak; a' Király vérrel volt előntve; ők ebből azt vélték, hogy halálos sebet kapott légyen. Mellyet látván a' Király tsendes szóval ezt mondotta nekik: „Légyenek tsendesen, semmi bajom selett; hiszen látják az Urak, hogy lábomon állok, ámbár a' golyóbis a' fejemet érte.“

„Ottan közel sehol seborvos nem lakott, 's még is a' vérnek megállítására, a' haját lekellett nyírni, hogy annál fogva a' sebnak mivoltát megvizsgálni lehessen; ezt fájdalomosan a' Királynak azon három szolgálái vitték vala végbe. A' golyóbis a' feje tetejét négy uj szelességre megsodor-ta vala; az agyakaponyájára nőtt bőre volt könnyen megsértve. Lehetetlen, hogy valaki nagyobb lelki tsendességgel, bátorsággal, szelidséggel és szivességgel bírjon, mint a' millyent a' Király a' maga megrettent szolgálíhoz ekkor mutatott. Hertzeg Grammont könyves szemmel ezeket mondotta: „O, Felséges Urani, ha az a' gazember tsak egy peritztel alább talált volna lönni!“ — „Isten neki, barátom, felelte a' Király, ha egy peritztel alább lőtt volna, tehát a' Francia Király X-dik Károlynak neveztetett volna.“ Grammont herczeg ez időtől fogva volt mindenkor egy a' Királynak legelsőbb kamarásai közül.

A' legújabb, e' folyó holnap 18-dikán költ *Párisi* tudósításokban olvassuk hogy ez a' nap, ugymint — a' *Lypsi*ai út-

közetnek esztendei innepe — a' Márs mezején öszvegyülekezett minden *Párisban* lévő német osszági seregeknek nagy hadi gyakorlások, és sok ágyúdurrogások által innepeltetett.

Egy *Párisi* ujság ezeket beszéli: „October 7-dikén estve 11 óraker *Planche-Mibray* nevezetű útszában a' Francziák és a' külföldiek között véres veszekedés támadott, mellynek következésében olly rendelések tétettek meg, a' mellyek más nap a' városnak azon egész táját rettegésbe ejtették. Dél tájban egyedfél óraker 1000 főből álló Pruszsiai tsapat 3 ágyúval körül vette azt az egész tájat és annak útszáit, azután parantsolatot vettek, hogy a' puskáikat és az ágyúikat megtöltsek. Ezután *Pfuhl* kommandáns a' házok birtokosait és az előkelőbb bérben lakozókat öszve hivatta, 's azt kívánta tőlök, hogy a' mult estve történt lármának okai kik voltak; de minek utánna őket a' rendnek szoros megtartására hathatósan megíntette volna, ismét szabadon bocsátotta őket, kivévén 3 vagy 4 személyt, kiket elvitetett. A' hadi seregek ez után onnét elmarsiroztak.

Pruszsia.

Az *Allgemeine Zeitung* nevű ujságlevel *Berlinből* October 7-dik napján ezeket beszéli: „Az Orosz Császár Eő Felségének nem sokára elkövetkezendő ide való jöveteléhez minden udvari szolgálak uj Státusliheriákba fognak öltözni. Az Eő Felsége számára rendelt adjutánsok drágán kivartott forma ruhát kapnak — Az inneplések már előre tizenkét napokra meghatározattak.

Octob. 26-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 348 5/8 forintot Váltótádu-
lában.